

Máchův kraj – nová část CHKO Kokořínsko

Ladislav Pořízek, Michal Smrž, Lucie Drhovská, Robert Šenk, Luboš Beran, Jan Procházka

Rozšíření CHKO Kokořínsko o oblast známou jako Máchův kraj je vyústěním několikaleté systematické práce ochrany přírody. Oficiálně by se tak mělo stát během příštího roku. Na mapu chráněných území České republiky přibude přírodovědně cenné území, na němž se v současnosti nachází ptačí oblast Českolipsko – Dokeské pískovce a mokřady a pět evropsky významných lokalit, které jsou součástí soustavy Natura 2000. K rozšíření stávající CHKO je připraveno území o rozloze cca 137 km². Orientačně jej lze vymezit linií mezi sídlami Doksy–Jestřebí–Zahrádky–Srní–Zákupy–Hradčany–Kuřívody–Bělá pod Bezdězem–Bezděz, hranice se však až na výjimky vyhýbá zastavěnému území. Návrh zahrnuje i část bývalého vojenského výcvikového prostoru Ralsko.

Geologický vývoj a historie

Krajina je geomorfologicky poměrně pestrá, s převahou mírných terénů nad skalnatými. Jádrem oblasti je tvořeno pískovcovými plošinami rozbrázděnými hustou sítí kaňonovitých údolí Hradčanské pahorkatiny s okrajovým skalním městem Hradčanských stěn. Jihovýchodní části území dominuje Bezděžská vrchovina s výraznými stejnojmennými kopci Velký Bezděz (604 m n. m.) a Malý Bezděz (578 m n. m.). Geomorfologickými prvky tvořícími obraz krajiny jsou ploché pánve zejména v povodí páteřních toků Ploučnice a Robečského potoka s několika rybníky (Hradčanské rybníky na levostranném přítoku Ploučnice, Heřmanický rybník, Máchovo jezero a Novozámecký rybník na Robečském potoce) a s rašeliništi, dále kvádrové pískovce, rozčleněné do bizarních skalních útvarů, kaňonovitých soutěsek i maloplošných, ale početných skal, a dominantní neovulkanické suky.

Území je tvořeno převážně druhohorními sedimentárními horninami české křídové tabule. Převažujícím podkladem jsou živinami extrémně chudé kvádrové pískovce, složené prakticky z čistého křemene. Povrch území tvoří kyselé pískovce jizerského souvrství a vápnaté pískovce Hradčanských stěn, kde se vyvinula skalní města se skalními stěnami, skalními hřiby, galeriemi, převisy a dalšími pseudokrasovými jevy. Málo zpevněné křemenné pískovce jizerského souvrství tvoří ložiska písků v okolí Provoďína. Na cenomanské vrstvy je vázáno uranové zrudnění, jehož okraje zasahují na SV až do předmět-
né oblasti. Pro oblast jsou typické třetihorní

Národní přírodní památka Swamp byla vyhlášena v roce 1972 pro ochranu jedinečné litorální flóry a fauny.

vyvěřeliny, přestože jsou plošně málo rozsáhlé. Jedná se o fonolity a čediče tvořící Velký a Malý Bezděz, Provodínské kameny a několik drobnějších těles.

Území je řazeno převážně do teplé a částečně (jih území přibližně od Novozámeckého a Břehyňského rybníka) do mírně teplé oblasti. V pánevních polohách a roklich se projevuje mírná teplotní inverze, některé vrcholy vykazují vrcholový fenomén.

Tak trochu jiná krajina

Přestože četnými archeologickými nálezy je osídlení oblasti doloženo již v pravěku (mezolitu), jeho hustota byla nízká. Podobný obraz osídlení se předpokládá i v období vnitřní kolonizace od 10. století do konce 12. století. Na přelomu 12. a 13. století bylo intenzivně kolonizované pouze zalesněné hraniční území, sloužící jako panovnická honitba. Pokus o velkolepou kolonizaci Bezdězské, kdy Přemysl Otakar II. povolal v roce 1264 německé kolonizátory a byla založena tři královská města (Bezděz, Doksy a Kuřívody), později doplněná (1337) o Nový Bez-

děz (dnešní Belá pod Bezdězem), uspěl jen částečně.

První písemná zmínka o venkovském sídle v dokeské části CHKO je z roku 1376 o Provodíně. Z okolí řeky Ploučnice jsou písemně doloženy až v 15. století Vlčí Důl (jeho pozdější parcelaci v letech 1770–1780 vznikl Vítkov), Heřmaničky, Veselí a Břehyně.

V historii osídlování širší oblasti Ralska je registrováno na dvě stovky rybníčních děl, která se nedochovala. Největší dochované rybníky – Máchovo jezero (dříve Velký rybník) a Novozámecký rybník – byly založeny za vlády Karla IV., nejisté je založení Břehyňského rybníka (snad také ve 14. století). Po třicetileté válce došlo k dosídlení vylidněné oblasti Němci a k jejímu postupnému poněmčování. V 18–19. století ovlivňovaly osídlení časté prusko-rakouské válečné konflikty, které zapříčinily hospodářské potíže. Po 2. světové válce došlo k odsunu většiny obyvatelstva a k vylidnění oblasti. Následným zřízením vojenského výcvikového prostoru Ralsko (rozlohou území přesahující CHKO), zrušeného k 1. 1. 1992 po odchodu sovětských vojsk, se řada sídel a samot již neobnovila (Strážov) či nedosáhla předválečného významu (Hradčany).

Od kolonizačních počátků až po dnešek je ekonomicky více či méně úspěšné pouze lesnictví či aktivity využívající les. Přírodní podmínky nikdy nedovolily intenzivnější zemědělskou činnost. Lokálně významná byla zejména v druhé polovině 18. století těžba železné rudy (např. u Hradčan, Havířský vrch) a od konce 19. století intenzivní těžba kvalitních sklářských písků v okolí Provodína, která trvá dodnes. Od konce 19. století

a počátkem 20. století nabývá na významu rekreace a turistika. V dnešní době je letní sezonní rekreace vázána zejména na Doksy a Máchovo jezero.

Snaha lidí o zkulturnění zdejší krajiny nebyla nikdy stoprocentně úspěšná. Historická činnost člověka je stírána sukcesí – rázovitost krajiny určují borové lesy, mokřady, pískovcové skály, druhotné trávníky a vřesoviště po bývalých sídlech, vojenské činnosti či těžbě hornin, sídelní enklávy jsou často sevřené v souvislém lesním porostu.

Lesní hospodářství

Jedinou stabilně fungující hospodářskou aktivitou bylo na většině území lesní hospodářství, s nímž souvisely i další činnosti (lov, včelaření, sběr dřeva k otopu či pro opevnování hradů, sběr lesních plodin). Na využití dřeva bylo vázáno smolaření, výroba dehtu, drasla, popel pro bělidla a rovněž pálení dřevěného uhlí, které v některých částech způsobilo značný úbytek listnáčů. Dostatek dřeva využívala i drobná dřevovýroba. Intenzivnější zásahy do lesa a lesní půdy nastaly s rozšířením pastvy dobytka na lesních pozemcích a později hrabáním steliva pro ustájení dobytka. V menším rozsahu došlo k odlesnění převodem na zemědělskou půdu (v současnosti jde zejména o travní porosty).

V průběhu 18. století dochází k postupné změně v dřevinném složení lesů. Například na Dokesku byl v důsledku vývozu lodního dříví plaveného po Labi do Hamburku vytěžen do poloviny 19. století všechny kvalitní dub, který byl postupně nahrazován borovicí. Na změnách se podílelo i využívání dřeva

Foto Jan Procházka

Národní přírodní rezervace Břehyně–Pecopala, pohled od Velké Bukové

Foto Jan Procházka

pro otop, které ustalo v polovině 19. století, kdy se po vybudování železničních tratí začíná dovážet uhlí. Budování železnice si však zároveň vyžádalo velké množství bukového, dubového a borového dřeva na výrobu pražců a telegrafních sloupů.

Rozloha lesa se ustálila zhruba do konce 18. století. Proti původnímu stavu lesní porosty nejvíce ustoupily v úrodných rovinatých oblastech, zatímco na chudých písčitých půdách a v terénně složitých podmínkách pískovcových skal se hranice lesa ustálila již ve 14.–15. století.

Toulavý způsob těžby dřeva, který reagoval na okamžité potřeby místního hospodářství, byl již od 16. století upravován různými nařízeními. Zlepšení stavu lesů měly zajistit i císařské patenty z let 1713 a 1729 (mimo jiné zde byl ustanoven zákaz vývozu dřeva do Saska, zdůvodněný všeobecným nedostatkem dřeva po třicetileté válce) a posléze i Tereziánský lesní řád z roku 1754.

Od 2. poloviny 18. století se začíná uplatňovat holosečný způsob hospodaření, který vyvolal potřebu umělé obnovy, hlad po osivu a budování semenišť a školek. Tehdy se zásadně začíná měnit i druhová skladba lesů. Tento stav trval až do konce 19. století, kdy se holoseče omezují, postupně se přechází na úzké seče a na lepších půdách se opětně využívá i přirozené obnovy. Úzké obnovní prvky však často nevyhovují obnově borovice, takže v té době vznikají potlačené borové mlaziny, které následně trpí závaly mokrého sněhu.

Do hospodaření v lesích rušivě zasáhly i kalamitní události, hlavně v průběhu 19. století, kdy vznikaly rozsáhlejší stejnorodé porosty smrku a borovice. Vedle větrných polomů na smrku, které vzhledem k převaze borovice nedoznaly většího rozsahu, se více projevily škody převážně na mladších borovinách v důsledku závalů mokřým sněhem

a tvorbou ledovky. Významně se na stavu lesů podepsaly mniškové kalamity počátku 20. století, které zde postihly většinu smrkových skupin. Po porostech zničených mniškou vznikly holiny, které byly opět zalesněny hlavně smrkem nebo borovicí.

Valdštejnské lesy na Mimoňsku byly od roku 1952 převzaty Ministerstvem národní obrany a využívány jako vojenský výcvikový prostor. Po obsazení vojenského prostoru Sovětskou armádou v roce 1968 měly největší dopady na hospodaření v této části legální i nelegální zábory lesní půdy, lesní požáry, škody na lesních porostech, na cestách a na hrázích rybníků, pytláctví, krádeže dřeva a zřizování rozsáhlých černých skládek odpadů všeho druhu.

Příroda Máchova kraje

Flóra

Území převážně pokrývají lesy (78 %), v nichž převažuje borovice lesní (cca 68 %). Smrk se vyskytuje na svazích a dnech roklí a na rašelinných půdách, kde byl součástí přirozené dřevinné skladby, ale také na kyselých stanovištích 3. a 4. lesního vegetačního stupně a na oglejených a podmáčených stanovištích, kde nahradil původní jedli. Modřín se vyskytuje jednotlivě i ve skupinách zejména na stanovištích 3. a 4. lesního vegetačního stupně. Z listnatých dřevin je nejvíce zastoupen buk (cca 6 %), který se vyskytuje zejména na vyvělinách buď jako příměs, nebo tvoří i jednodruhový porost (Pecopala). Dub letní se vyskytuje jako příměs na oglejených půdách, dub zimní spíše na osluněných svazích 2. a 3. lesního vegetačního stupně. Významnějšího zastoupení dosahuje bříza (celých 6 %), která se vyskytuje na chudých i podmáčených stanovištích a místy vytváří celistvé nesmíšené porosty. Olše lepkavá je vázána na podmáčená stanoviště.

Značnou ochrannářskou hodnotu mají boreokontinentální bory, relikty z časných údobí postglaciálu, které se vyskytují většinou na minerálně chudých silikátových horninách. Na Dokesku zabírají poměrně rozsáhlé rovinaté nebo mírně svažité plochy. Vyznačují se zde vyšší příměsí listnáčů, zejména dubu zimního a letního, nebo alespoň jejich hojnějším zmlazením. Typický je výskyt acidofilních keříčků (vřesu, borůvky, brusinky) a v různé míře trav (metličky, kostřavy ovčí).

Ve vlhčích porostech často v bylinném patře dominuje bezkolenec modrý nebo hasivka orličí, na sušších místech omezeně sedmikvítek evropský, ptačinec dlouholistý nebo hruštička menší. Ve většině borů je bohatě vyvinuto mechové a řídce i lišejníkové patro. Přirozenou součástí vývoje borového

Popelivka sibiřská (*Ligularia sibirica*)

Luboš Beran

lesa jsou časté požáry: borovice na požářištích dobře zmlazují a dochází k obnově podrostu keříčků a bylin.

Acidofilní bučiny se vyskytují v NPR Břehyně–Pecopala, na Bezdězu a Bukové hoře, v jejichž sousedství se ostrůvkovitě objevují květnaté bučiny. Poměrně hojně se vyskytují podmáčené lesy, především rašelinné bory s převahou borovice lesní s příměsí břízy pýřitě. V podrostu jsou hojně zastoupeny mechy, hlavně rašeliničky (*Sphagnum* spp.), mokřadní ostřice (např. *Carex rostrata*, *Carex nigra*), bezkolenec modrý, klikva bahenní, vlochyň, brusinka a borůvka, místy i rojovník bahenní. Některé tyto porosty byly v minulosti poškozeny přeoráním nebo odvodněním.

Na skalách, hřebenech a strmých svazích se vyskytují specifické typy boreokontinentálních borů, které lze hodnotit jako přirozené. V různověkých porostech s příměsí břízy je bylinné patro velmi chudé, nejčastěji zastoupené borůvkou, brusinkou a vřesem. Nejzajímavější skalnatou oblastí je pískovcový pseudokrasový masiv s vápnitými vložkami Hradčanských stěn, vyznačující se neobvykle vysokou rozmanitostí druhů. Rostou zde společně druhy vápnomilné (např. kavyl Ivanův, hvězdnice chlumní, jestřábník) s acidofilními (např. brusinka). Přítomná je kriticky ohrožená kuříčka hercynská. Okolí vodních ploch a vodních toků lemují podmáčené biotopy, zejména druhově rozmanité mokré louky s ostřicemi, sítinou rozkladitou, lipnicí bahenní, skřipinou lesní, blatouchem bahenním, pcháči zelinným a bahenním, dále rašeliniště a mokřady s častým výskytem šachorovitých – suchopýru úzkolistého, ostřic (*Carex lasiocarpa*, *C. rostrata*, *C. diandra*), klikvy bahenní, rosnatky okrouhlolisté. Významný je výskyt vrby plazivé, popelivky

sibiřské, všivce bahenního, hrotnosemenky bílé a hnědé, orchidejí (prstnatce pleťového a českého) a dvou kapradin – kapradínku bažinného a kapradě hřebenité. Přímou ve vodě lze nalézt vzácný rdest Zizův, bublinatky (*Utricularia minor*, *U. Bremii*, *U. australis*) a odemky vodní.

Fauna

Druhové bohatství vychází především z vysoké diverzity stanovišť. Ve zdánlivě monotónních lesních komplexech žije tesařík zavalitý, krasec borový i střevlík *Carabus problematicus*. Z obratlovců stojí za zmínku zejména hnízdění sokola stěhovavého, lelka lesního a skřivana lesního. Rozsáhlejší komplexy lesů vytvořily podmínky pro výskyt a hnízdění např. čápa černého, lejska malého, kulíška nejmenšího, sýce rousného, příležitostně i luňáka červeného, včelojeda lesního nebo holuba doupháka.

Výrazně bohatším, ale zároveň plošně omezeným typem stanovišť jsou zbytky listnatých a smíšených lesů na vyvěřelých horninách. V suťových lesích na svazích Velkého a Malého Bezdězu se vyskytuje jedna z posledních početnějších populací tesaříka alpského v České republice a populace tesaříka jilmového.

Cenná společenstva především bezobratlých živočichů jsou vázána na mokřadní ekosystémy v nivách řek, rybnících i na dalších, lidskou činností vytvořených vodních plochách, jako jsou zaplavené pískovny, deprese vzniklé těžbou rašeliny apod. Jde především o různé druhy měkkýšů, korýšů, pavouků, vážek, pošvatek, střechatek či chrostíků. V Ploučnici se můžeme setkat se vzácnými mlži, hrachovkami čárkovanou a říční. Bohatě zavodněné mokřady (např. na okrajích ryb-

níků) obývá a celoevropsky ohrožený vrkoč bažinný. Drobné a periodické kaluže (obvykle na cestách) v bývalém vojenském výcvikovém prostoru obývají na chemizaci prostředí citliví listonozi korýši – žabronožka letní a listonoh letní, kteří z naší kulturní krajiny již téměř vymizeli. Na řadě tůní v inundacích řek v mokřadech a rašeliništích se vyskytují dva z našich největších pavouků, lovčík vodní a *Dolomedes plantarius*, a množství velmi vzácných, často nenápadných druhů. V mokřadech, např. u Máchova jezera či Břehyňského rybníka, byl prokázán výskyt ohrožených druhů vážek, z nichž nejpozoruhodnější jsou lesklice severská, vážky běloustá, jasnoskvrnná a podhorní.

Mokřady jsou hodnotnými stanovišti pro výskyt motýlů. V okolí NPR Novozámecký rybník jich bylo zjištěno přes 550 druhů, z nichž několik desítek patří mezi vzácné (např. klíněnka *Phyllonorycter quinqueguttellus* či obaleč *Ancylis subarcuana* známé z Čech, respektive ČR, pouze z této lokality). Na Hradčanských rybnících bylo zjištěno téměř 700 druhů motýlů, z toho několik druhů nových pro ČR.

Z význačných druhů ryb a kruhoústých se v Ploučnici nebo jejích přítocích dosud vyskytuje mihule potoční či mník jednovousý. Nejvzácnější žábou je ropucha krátkonohá, která v současnosti pravděpodobně přežívá na poslední lokalitě. Mizejícími druhy žab jsou blatnice skvrnitá či rosníčka zelená. V pískovnách se rozmnožuje především čolek obecný a méně i čolek velký, v zastíněných kalužích lesních cest se setkáme s čolkem horským a velmi vzácně s mlokem skvrnitým.

Rozsáhlé rybníky, navazující mokřady a nivy vodních toků dávají předpoklad výskytu velkého počtu vodních a mokřadních ptá-

Prstnatec český (*Dactylorhiza bohemica*)

Rosnatka okrouhlolistá (*Drosera rotundifolia*)
Obě fotografie Ladislav Pořízek

Moták pochop (*Circus aeruginosus*), mládě
na hnízdě Foto Jan Procházka

ků. Největší hnízdní populace jeřába popelavého v ČR se vyskytuje právě v tomto území, kde bylo poprvé v roce 1981 prokázáno jeho hnízdění. Hnízdí zde např. i orel mořský, bukač velký, bukaček malý či sýkořice vousatá, především v okolí Novozámeckého rybníka slavík modráček středoevropský. Jako kuriozitu lze uvést pozorování cetie jižní, která zde byla v roce 2007 zjištěna jako nový druh pro ČR, či odchycení palašnicka tamaryškového v hnízdní kondici v roce 2008.

Ochrana přírody v minulosti

Aktivity vedoucí k ochraně hodnot místní přírody jsou doloženy již z období první republiky. V roce 1933 byla založena ornitologická rezervace Hirnsenský rybník u Jestřebí (dnes Novozámecký rybník) a chráněné území Oblast Dokeská a pohoří Kummer. Územní ochranu získal Malý Bezděz (1949), Swamp (1972) a v nedávné době další menší lokality (Provoďanské kameny, Slunečný dvůr, Konvalinkový vrch, Okřešické louky). Po odchodu sovětských vojsk byl vypracován návrh rozsáhlé národní přírodní rezervace Dokeské pískovce a mokřady, který spojoval významná jádrová území ochranným pásmem, záměr se však nepodařilo realizovat. Se vstupem ČR do Evropské unie byla vyhlášena ptačí oblast Českolipsko – Dokeské pískovce a mokřady (95 km²), kterou doplnilo pět evropsky významných lokalit: Jestřebsko–Dokesko na ploše 67 km², Horní Ploučnice, Velký a Malý Bezděz, Slatinné vrchy, Poselský a Mariánský rybník.

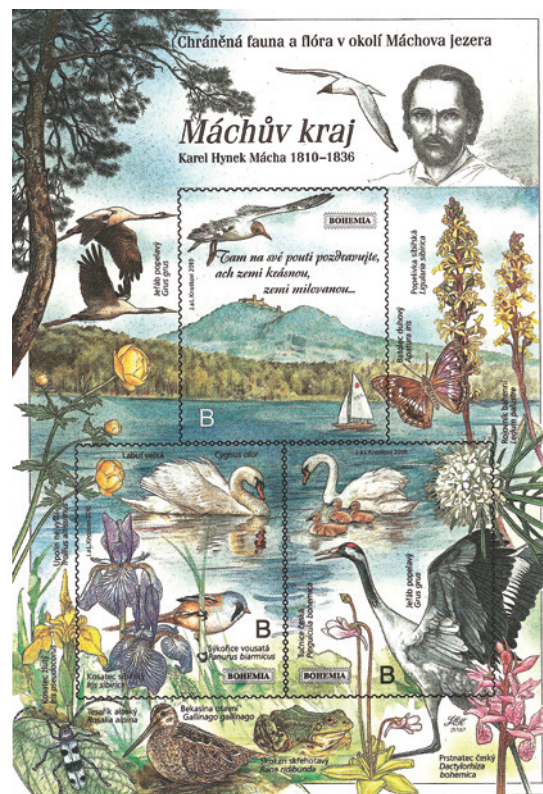
V souvislosti s legislativními změnami od roku 2004 v oblasti působí i Správa CHKO Kokořínsko, která nejdříve zajišťuje péči o národní kategorie přírodních rezervací a památek (včetně tzv. vojenských území) a jako odborná organizace pro Ministerstvo životního prostředí, později již jako orgán státní správy pro ptačí oblast a druhovou ochranu a aktuálně pro národní kategorie PR a PP. Správa postupně připravuje podklady pro MŽP pro nové vyhlášení NPR Velký a Malý Bezděz a Novozámecký rybník, NPP Swamp a Jes-

třebské slatiny. Aktuálně jsou připraveny podklady pro přehlášení PR Hradčanské rybníky.

Současné priority ochrany přírody

Snahy o rozšíření CHKO Kokořínsko o oblast Máchova kraje mají svůj začátek v roce 2006. Postupně byly připraveny podklady (vymezení, zonace, plán péče) a v září 2009 byl pracovní návrh představen samosprávě (Liberecký a Středočeský kraj, po redukci území 9 obcí) a dalším stěžejním partnerům v oblasti jako podklad pro diskusi a připomínky. V červnu 2011 území navštívil ministr životního prostředí Tomáš Chalupa, který po setkání se zástupci dotčené samosprávy dal impuls k finalizaci podkladů pro návrh vyhlášení CHKO Kokořínsko – Máchův kraj. V současné době do vyhlášení chybí meziresortní projednání, posouzení legislativní radou vlády a konečně vydání nařízení vlády, kterým se CHKO vyhláší.

Pro úspěšné dokončení celého procesu hovoří řada argumentů. Samozřejmostí je koncepční a spojitá ochrana území s vysokou přírodovědnou hodnotou. V území se vyskytuje 163 chráněných druhů živočichů a 96 chráněných druhů rostlin. Některé z nich jsou endemity (prstnatec český), jiné zde mají dnes jediné či stěžejní lokality u nás (tučnice česká, měkkyně bažinná, tesařík alpský atd.). Z pohledu státu a veřejných financí bude zajištěna odpovídající a efektivní ochrana a péče o ptačí oblast a evropsky významné lokality. Dojde ke sjednocení a tím i k výraznému zjednodušení administrativy na úseku ochrany přírody (dosud v území působí obce, pověřené obce, obce s rozšířenou působností, krajské úřady, Správa CHKO Kokořínsko i MŽP). Vyhlášením CHKO se státní správa zjednoduší na úroveň obec – Správa CHKO – MŽP. Odborné záležitosti Správy CHKO garantuje odpovídající péči o území při minimálním navýšení výdajů, protože již nyní v regionu vykonává řadu činností. Nejvyšší předpokladem výdaj tak představuje zřízení a provoz nového detašovaného pracoviště Správy CHKO v Doksech.

Aršík známek s tematikou chráněné přírody Máchova kraje

Autoři Libuše a Jaromír Knotkovi

Rozšíření chráněných území v současné době vyvolává u veřejnosti řadu otázek týkajících se veřejné správy a veřejných financí. Troufáme si však tvrdit, že úspěšné dokončení vyhlášovacích procesů CHKO Kokořínsko – Máchův kraj nezatíží veřejné finance ani neznamená omezení soukromých zájmů (více jak tři čtvrtiny území jsou ve vlastnictví státu). MŽP, Správa CHKO Kokořínsko i ředitelství AOPK ČR odvedly na přípravě podkladů velký kus práce, který byl příznivě hodnocen i místními partnery. Ochrana přírody tedy není v regionu vnímána negativně, ale jako partner pro spolupráci na dalším rozvoji regionu. Bylo by chybou této šance nevyužít.

Autoři pracují na Správě CHKO Kokořínsko

SUMMARY

Pořízek L., Smrž M., Drhovská L., Šenk R., Beran L. & Procházka J.: Mácha's Region – A New Part of the Kokořínsko Protected Landscape Area, North Bohemia

In 2013, the Kokořínsko Protected Landscape Area (PLA) shall be declared again and renamed as the Kokořínsko – Mácha's Region PLA. Thus, the current PLA covering 272 km² will be enlarged by additional 139 km². A new area named the Mácha's Region or Mácha's Country after Karel Hynek Mácha, the greatest Czech romantic poet, because the region inspired him to write his most important works of fiction, includes the Českolipsko–Dokeské pískovce/Doksy Sandstones and Wetlands Bird Area (pursuant to Act No. 114/1992 Gazette on the Protection of Nature and the Landscape, as amended later, the term for Special Protection Areas, SPAs under the European Union's Birds Directive) as well as five Sites of European Importance (pursuant to

the above act, the term for Site of Community Importance, SCI under the Habitats Directive): among the latter, the Jestřebsko–Dokesko Site of European Importance is the most important. The coverage of the total area by forest is almost 80%. Fishponds and other wetlands are also of great importance, having been protected as the Wetlands of International Importance under the Ramsar Convention. Within the area, more than 250 specially protected wild plant and animal species occur, including those which do not occur elsewhere, e.g. the Bohemian Marsh Orchid (*Dactylorhiza bohemica*). The PLA shall provide some small-size Specially Protected Areas, from a nature conservation point of view considered as key ones (i.e., the Novozámecký rybník Fishpond, Swamp, Břehyně-Pecopala and Malý a Velký Bezděz), with connectivity and the rest of the area with appropriate protection. The most area is a property of the Czech Republic. By 1992, a military training area was there and the public was not allowed to attend there, because of a no-go zone. Establishing the Kokořínsko–Mácha's Region PLA shall make the State/Public Administration in nature conservation simpler there and public funds shall be use more effectively.